

розсадного вирощування. Однак, залежно від погодних умов, ці показники істотно не перевищували у розсадному варіанті. Особливо великий розрив за цими показниками у пізніх сортів "Вереснева" і "Жемчуг" та культиварів сорто типу Художня "Дарунок Матері" і "Нежность". Схожість насіння та насіннева продуктивність цих сортів були значно нижчими, ніж у разі вирощування через розсаду (табл. 3).

Висновки. Таким чином, здійснені дослідження засвідчили, що в умовах Західного Поділля безрозсадний спосіб є більш ефективним для вирощування сортів айстри однорічної ранніх та середніх термінів цвітіння. Насіння пізніх сортів з високими посівними якостями в цих умовах можна отримати лише у розсадній культурі.

Література

1. Бейдеман И.Н. Методика изучения фенологии растений растительных сообществ. – Новосибирск : Изд-во "Наука", 1974. – 155 с.
2. Вернандер Н.Б. Почвы // Украина и Молдавия. – М. : Изд-во "Наука", 1972. – С. 177-225.
3. Международные правила анализа семян : пер. с англ. – М. : Изд-во "Колос", 1984. – 309 с.
4. Международные правила определения качества семян. – М. : Изд-во "Колос", 1969. – 184 с.
5. Методика фенологических наблюдений в ботанических садах СССР // Бюллетень Главного ботанического сада. – М. : Изд-во "Наука". – 1979. – Вып. 113. – С. 3-8.
6. Семена однолетних и двулетних цветочных культур. Посевные качества. ГОСТ 12260-81.
7. Чернюк Г. Клімат Тернопільської області // Природа, населення та господарство Тернопільської області. – Тернопіль, 1991. – С. 9-14.

УДК 630.284

Доц. Л.С. Осадчук, канд. с.-г. наук; проф. В.П. Рябчук, д-р с.-г. наук; доц. Т.В. Юськевич, канд. с.-г. наук – НЛТУ України, м. Львів; доц. В.М. Гриб, канд. с.-г. наук – Національний університет біоресурсів і природокористування України

СИРОВИННІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАГОТІВЛІ ЖИВИЦІ В УКРАЇНІ

Узагальнено дані про потенційні сировинні ресурси сосни звичайної для потреб підсочування. На основі відведених для рубання головного користування соснових насаджень у підприємствах ОУЛМГ розраховано потенційні запаси живиці.

Ключові слова: смолопродуктивність, живиця, сосна звичайна, потенційні запаси.

Assoc. prof. L.S. Osadchuk; prof. V.P. Ryabchuk; assoc. prof. T.V. Yuskevych – NUFWT of Ukraine, L'viv; assoc. prof. V.M. Gryb – National university of bio-resources and environmental using of Ukraine

Raw materials sources for soft resin purveyance in Ukraine

The generalized is given about the potential resource of scotch pine for tapping. On the basis of taken of the main use of pine in the enterprises of forest region is expected potential supplies of resin.

Keywords: resin productiviti, resin, scotch pine, potential resource.

Державна програма "Ліси України" визначає основні напрями та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства країни,

спрямованого на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів в умовах реформування сільгоспідприємств, прийняття нового земельного законодавства. Одним із основних напрямків розвитку лісового господарства є раціональне використання лісових ресурсів [1].

Велику господарську цінність мають ліси, у складі яких переважають шпилькові породи. У цих лісах формується найбільша кількість високоякісної деревини, такі насадження ефективно впливають на навколишнє середовище. У користуванні Державного комітету лісового господарства України перебуває 7,4 млн. га лісового фонду, що становить 68 % всіх лісів держави, з них 9490,9 тис. га – вкриті лісовою рослинністю землі. Ліси представлені на 42 % хвойними породами, з яких 33 % площі займають соснові насадження. Середній запас на 1 га хвойних становить 239 м³. За віковими групами пристигаючі та стиглі лісові насадження становлять, відповідно, 13 % та 11 % [2, 6].

Щодо використання соснових насаджень для підсочування, то в Україні, як і в деяких інших країнах, найпоширеніше підсочування сосни звичайної. Соснова живиця – цінна сировина для отримання каніфолі та скипидару, які є вихідними продуктами для синтезу багатьох хімічних продуктів. Окрім традиційного застосування живиці, скипидару й каніфолі, варто зазначити потенційно нові можливості використання живиці, зокрема, і для виробництва біопалива [8-10]. Продукти підсочного виробництва упродовж усіх років у цілому світі належали до дефіцитних, ситуація не змінилась й досі. Враховуючи широкий ареал розповсюдження сосни звичайної на території України, її здатність пристосовуватися до різних умов місцезростання сосновим лісам надають винятково важливого значення соснових лісів як сировинній базі заготівлі живиці. Проте, для оптимального і ефективного використання соснових насаджень, зокрема для заготівлі живиці, потрібно оцінити потенційні сировинні ресурси для задоволення потреб у живиці.

Метою досліджень було оцінити потенційні можливості заготівлі живиці в Україні. Потенційні можливості підсочування хвойних насаджень України, передусім, у соснових лісах, є значними. Однак упродовж останніх років підсочування сосни в Україні скорочується, незважаючи на дефіцит підсочних продуктів і нових можливостей їх використання.

Підсочування сосни звичайної на Україні в останні роки здійснювали на площі 19,3 тис. га, зокрема на території таких областей: Волинської – 3,2, Житомирської – 0,9, Київської – 3,5, Львівської – 1,5, Рівненської – 5,0, Сумської – 0,6, Чернігівської – 4,6 тис. га (рис.).

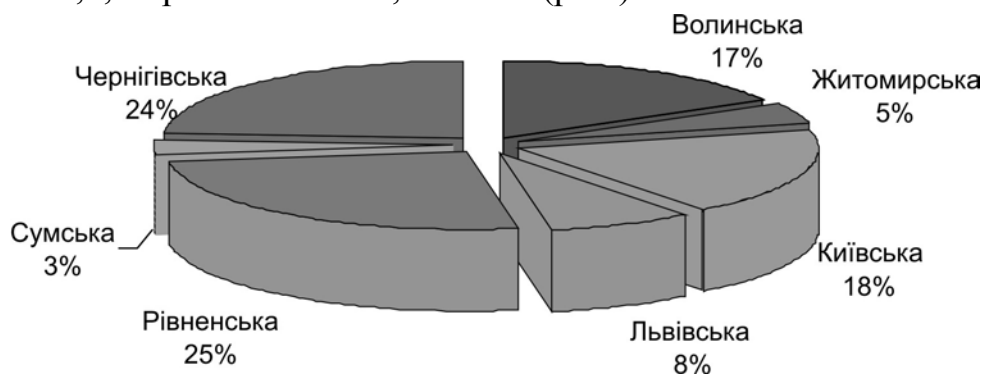

Рис. Заготівля живиці по областях України

Табл. 1. Сировинні ресурси сосни звичайної для підсочування за 2006 р.

Область	Загальна площа та запас		Насадження						Відведено для рубання головного користування		Потенційна смолопро-дуктивність	Можлива за-готівля живиці з площ, відве-дених для рубання гол. користув.	Відве-дено для заготівлі живиці	Можливо заготовити з площі, відведеної для підсочування
			стигли та перестоялі			пристигаючі								
	га	тис.м³	га	тис.м³	га	тис.м³	га	тис.м³	га	м³	т	тис. га	т	
Вінницька	3815,3	1138,7	523,1	181,6	1005,4	377,5	21,6	7566,0						
Волинська	207119,7	48827,4	7684,1	2095,7	46733,9	14646,3	935,6	252276,0	2451,9		2952	3,2	1010	
Дніпропетров-ська	12,8	0,3	-	-	-	-	-	-						
Донецька	2391,3	610,1	-	-	44,6	17,8	-	-						
Житомирська	258865,0	67210,9	25542,2	8301,7	61024,7	21575,7	2077,3	708924,0	9712,9		8294	0,9	359	
Закарпатська	269,2	85,4	0,8	0,3	57,1	24,1	-	-						
Запорізька	3,9	0,1	-	-	-	-	-	-						
Івано-Франківська	3331,3	868,6	32,3	9,1	97,9	34,1	3,9	531,0						
Київська	151027,1	43609,5	10042,2	3596,4	32711,5	12394,2	1129,0	396817,0	4207,8		4643	3,5	1439	
Кіровоград-ська	2762,9	634,1	31,5	9,6	2,3	0,7	-	-						
Луганська	34994,3	7919,5	283,7	80,7	3588,4	1246,8	28,9	8864,0						
Львівська	76963,0	20789,0	4756,8	1403,3	20631,6	7227,8	418,2	102319,0	1641,9		1197	1,5	435	
Одеська	463,8	101,7	-	-	1,8	0,4	-	-						
Полтавська	43431,9	11586,7	355,4	116,2	4486,3	1529,3	39,2	15751,0						
Рівненська	318112,0	69780,5	31736,5	8039,9	56071,9	17288,9	1313,9	299428,0	9406,7		3503	5,0	1333	
Сумська	79243,8	27018,7	4664,1	1794,1	26563,3	11155,9	436,6	175909,0	2099,1		2058	0,6	283	
Тернопільська	10675,4	2799,5	146,1	42,3	1356,7	469,6	18,7	4995,0						
Харківська	39679,0	11412,7	1494,1	501,8	8618,1	3269,8	64,3	20674,0						
Хмельницька	36169,0	11057,2	1892,8	742,5	9696,7	3685,7	190,8	74942,0	868,8		877			
Черкаська	57176,2	15995,9	1897,6	610,9	6950,3	2629,1	206,7	65334,0	713,9		764			
Чернівецька	516,4	179,9	41,0	14,6	12,4	5,2	0,9	267,0						
Чернігівська	152968,5	48315,0	11164,1	4249,8	59174,1	23545,2	1132,7	435228,0	4972,2		5092	4,6	2068	
Всього	1479991,8	389941,3	102288,4	31789,6	338829,0	121123,9	8018,3	2569825,0	36075,4		29380,8	19,3	6927,3	

У середньому в Україні заготовляли 5,8 тис. т живиці на рік. Цей показник за останнє десятиріччя знизився більш ніж у два рази. Враховуючи дану ситуацію щодо залучення соснових насаджень до підсочування, ми проаналізували наявні сировинні ресурси сосни звичайної, які можуть бути використані для заготівлі живиці.

Потенційну смолопродуктивність соснових насаджень встановлювали на основі запасів стиглих і перестоялих соснових насаджень, використовуючи дані звітних матеріалів ліспроекту. При цьому ми врахували показники смолопродуктивності дерев та визначених значень коефіцієнта смолопродуктивності для різних екотипів сосни звичайної [3, 7]. Можливість заготівлі живиці визначали з врахування площ, відведених для рубання головного користування в областях, де традиційно заготовляли живицю, це зокрема, Волинська, Київська, Житомирська, Львівська, Рівненська, Чернігівська та Хмельницька. Площі насаджень для заготівлі живиці встановлювали на основі затверджених розпоряджень Кабінету Міністрів України "Про затвердження розмірів лісосічного фонду та площі хвойних насаджень (сосни) для заготівлі живиці на 2006 р." [5]. Результати зведених звітних матеріалів та виконаних розрахунків наведено у таблиці.

Як видно із наведених даних (табл.), ліси Українського Полісся займають 37 % площі і 34 % загальних запасів лісів України, з яких 57 % припадає на соснові насадження, де саме зосереджені основні сировинні ресурси соснової живиці. Найбільші сировинні ресурси розміщені у Чернігівському (4,6 тис. га), Рівненському (5,0 тис. га), Київському (3,5 тис. га) та Волинському (3,2 тис. га) ОУЛМГ. Виходячи із цих даних, на основі виконаних розрахунків, на цих підприємствах можливо заготувати таку кількість живиці, зокрема: у Чернігівському (2068 т), Рівненському (1333 т), Київському (1439 т) та Волинському (1010 т).

Таким чином, потенційні можливості заготівлі живиці значні. Враховуючи відведені для рубання головного користування соснові насадження у підприємствах ОУЛМГ, потенційні запаси живиці становлять 27-29 тис. т на рік. При цьому, із відведених площ для заготівлі живиці можна заготовляти 6,7-6,9 тис. т живиці щорічно.

Література

1. Державна програма "Ліси України" на 2002-2015 рр. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р., № 581.
2. Загальна характеристика лісів України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dkkg.kmu.gov.ua>.
3. Осадчук Л.С., Рябчук В.П. Диференціація сосняків за смолопродуктивністю різних екотипів сосни звичайної // Матеріали IX Погребняківських читань "Лісова типологія в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку" (10-12 жовтня 2007 р., м. Харків). – Харків : УкрНДЛГА, 2007. – С. 87-88.
4. Правила заготівлі живиці в лісах України. Затв. пост. КМ України від 8.02.96 р. – К., 1996. – № 185. – 12 с.
5. Про затвердження розмірів лісосічного фонду та площі хвойних насаджень (сосни) для заготівлі живиці. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.uazakon.com>.
6. Рябчук В.П., Осадчук Л.С., Юськевич Т.В. Заготівля живиці – як чинник підвищення продуктивності соснових насаджень України // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : УкрДЛТУ. – 2004. – Вип. 14.6. – С. 187-190.

7. Сильванович В.В., Меличко А.В. Определение смолопродуктивности сосны обыкновенной методом микроранений // Лесной журнал : Известия вузов. – 1991. – № 3. – С. 24-26.
8. Hodges, A.W., Johnson J.D. Borehole oleoresin production from Slash Pine. Southern Journal of Applied Forestry 21(3): 1997. – P. 108-115.
9. Hodges A.W., Green T.C. Chemicals and biofuels from pine oleoresin. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bioproducts-bioenergy.gov>.
10. Zinkel, D., Russell J. eds. Naval Stores: Production, Chemistry, Utilization, Pine Chemicals Association, Atlanta GA. 1989.

УДК 502.74:591.5(47.81) *Аспір. Т.М. Пушкарьова – НЛТУ України, м. Львів*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРОСТАННЯ ТРАНСФОРМОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ВНАСЛІДОК БУДІВНИЦТВА

Вивчено особливості заростання трансформованих земельних ділянок, утворених внаслідок будівництва в умовах Сихівського району м. Львова.

Ключові слова: віоленти, пацієнти, експлеренти, трансформовані земельні ділянки.

Post-graduate T.M. Pushkariova – NUFWT of Ukraine, L'viv

Growing peculiarities of the transformed ground areas as a consequence of building construction

This article is devoted to studying of peculiarities of growing the transformed ground areas owing to building in the conditions of Syhovsky area of Lvov region.

Keywords: violents, patients, explerents, transformed ground areas.

Останнім часом вплив техногенезу, як однієї з сучасних форм антропогенезу, значно посилюється. Площа природних екосистем, які зазнають дії техногенного чинника, а також біогеоценозів природно-техногенних комплексів (Колесников, Моторина, 1978), постійно збільшується. Це спричинює посилення ролі угруповань синантропної рослинності в оточуючій нас природі. Дослідження міської синантропної рослинності зумовили у формування спеціального розділу фітоценології – урбофітоценології, який можна розглядати як частину урбоекології в широкому розумінні. У складі синантропної, зокрема міської спонтанної рослинності, найхарактернішим є рудеральний комплекс. Кучерявим В.П. (1999) виділено три характерні групи рудероценозів: сингеноценози (первинні угруповання кар'єрів або повністю еродованих земель), автогеноценози (саморегульовані рослинні угруповання) та проценози (тимчасові рослинні угруповання в рудеральних місцезростаннях – звалища, смітники, будівельні майданчики).

Це дослідження присвячене вивченню рудеральних проценозів, які формуються на інтенсивно порушених місцезростаннях, що зумовлено, зокрема, зняттям, зміщенням або похованням верхнього шару ґрунту. Такими, наприклад, є будівельні майданчики. На території Сихівського району м. Львова ми заклали шістдесят вісім пробних ділянок, на яких вивчено видовий склад, проективне покриття видів, чисельність окремих парцел і їхнє видове різноманіття.

У ході заростання будівельних майданчиків, де переважно є вираженим мікрорельєф, простежуються первинні проценотичні сукцесії, які охоплюють